

Nr 59.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ytterligare statsunderstöd till vissa torrlägningsföretag; given Drottningholms slott den 31 januari 1941.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o och 2:o hemställt.

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 31 januari 1941.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anför:
Jag anhåller att få underställa Kungl. Maj:t två framställningar om statsunderstöd till torrlägningsföretag:

1:o.

Företag för reglering av Lyckebyån mellan Emmaboda och Kyrkebysjön i Kalmar län.

Den 18 juni 1910 beviljade Kungl. Maj:t lån från odlingslånefonden med 62,700 kronor till reglering av Lyckebyån mellan Emmaboda och Kyrkebysjön i Vissefjärda socken av Kalmar län, varjämte Kungl. Maj:t fastställde plan för arbetets utförande.

Länsstyrelsen i Kalmar län fastställde genom utslag den 30 mars 1922 fördelningen å vederbörande fastigheter av förenämnda lån och ålade därvid följande personer att årligen för vart och ett av åren 1921—1943 ävensom för år 1944 erlägga, Gottfrid Jonsson såsom ägare av $\frac{8}{25}$ mantal Emmabo 1⁷¹ 646 kronor 15 öre respektive 79 kronor 7 öre, Gustaf Carlsson såsom ägare av $\frac{3}{5}$ mantal Grännemåla 1³ 396 kronor 14 öre respektive 48 kronor 48 öre, J. E. Nilsson såsom ägare av $\frac{3}{5}$ mantal Grännemåla 1² 184 kronor 81 öre respektive 22 kronor 62 öre, Gottfrid Niklasson såsom ägare av $\frac{1}{5}$ mantal Bromboda 1³ 124 kronor 86 öre respektive 15 kronor 28 öre, Elof Svensson såsom ägare av $\frac{5}{32}$ mantal Bromboda 1² 119 kronor 37 öre respektive 14 kronor 61 öre samt P. A. Johansson såsom ägare av $\frac{1}{4}$ mantal Andersmåla 1³ 65 kronor 37 öre respektive 8 kronor.

Genom beslut den 13 juli 1934 anvisade Kungl. Maj:t 3,000 kronor till bestridande av kostnaderna för utredning rörande vattenavledningen från Lyckebyåns övre vattenområde till och med Kyrkeby sjön. I anledning härav förordnade länsstyrelsen i Kalmar län den 29 januari 1935 lantbruksingenjören E. Lindqvist att verkställa ifrågavarande utredningsuppdrag.

Kungl. Maj:t har, i avvaktan på slutförandet av vederbörlig utredning, genom särskilda beslut *dels* den 17 november 1933 samt den 20 april och 15 juni 1934 beviljat uppskov till den 1 juli 1935 för vissa delägare i företaget, däribland Gottfrid Jonsson och Gustaf Carlsson, med erläggande av de annuitetsandelar, som för de ifrågavarande fastigheterna från och med år 1933 förfallit eller förfölle till betalning å nämnda lån ävensom räntefrihet under uppskovstiden å samma fastigheters andelar i den oguldna kapitalskulden, *dels ock* den 19 november 1937 medgivit anstånd intill den 1 juli 1938 för Gottfrid Jonsson med erläggande av å åren 1933—1937 belöpande annuiteter å ifrågavarande lån samt för Gustaf Carlsson, Elof Svensson, Gottfrid Niklasson, Ernst Nilsson och Victor Nicklasson, den sistnämnde såsom ägare till Andersmåla 1³, med erläggande av å år 1937 belöpande annuiteter å samma lån.

I en den 12 december 1936 dagtecknad skrift ha sist omnämnda sex delägare i företaget hos Kungl. Maj:t anhållit om ytterligare anstånd med betalningen av ifrågavarande lån. Sedan förut omnämnd utredning i oktober 1938 slutförts av lantbruksingenjören Lindqvist, ha nämnda delägare i en till Kungl. Maj:t ställd skrift av den 17 oktober 1938 anhållit om avskrivning av den del av lånet, som belöpte å deras fastigheter, samt, för den händelse detta ej omedelbart kunde beviljas, anhållit om ytterligare anstånd med erläggande av ifrågavarande annuiteter.

Den 3 november 1938 har Kungl. Maj:t efter att ha förklarar Sig vilja framdeles meddela beslut i anledning av framställningen om avskrivning av lån medgivit anstånd intill den 1 juli 1939 dels för Gottfrid Jonsson med erläggande av å åren 1933—1938 belöpande annuiteter å ifrågavarande lån, dels ock för Gustaf Carlsson, Elof Svensson, Gottfrid Niklasson, Ernst Nilsson och Victor Nicklasson med erläggande av å åren 1937 och 1938 belöpande annuiteter å samma lån.

I ärendet ha yttranden avgivits av torrläggningskommittén den 28 december 1938, av länsstyrelsen i Kalmar län den 12 juni 1940, av lantbruksstyrelsen den 27 november 1940 samt av statskontoret den 3 januari 1941. Vid länsstyrelsens utlåtande fanns fogat yttrande från lantbruksingenjören Lindqvist.

Av tillgängliga handlingar inhämtas följande.

Förslag till ifrågakvarande företag upprättades åren 1906—1907 av dåvarande t. f. lantbruksingenjören Hj. Grönwall. Företaget omfattade en areal av 86.84 hektar åker, 234.98 hektar äng och odlingsmark samt 40.41 hektar annan mark eller tillhopa 362.23 hektar. Vid arbetsplanens fastställelse beräknades båtnaden till 134,708 kronor 66 öre och kostnaden för arbetets utförande till 122,719 kronor 21 öre. Lånesökandenas andel i företaget utgjorde 63.74 hektar åker, 163.19 hektar äng och odlingsmark samt 13.41 hektar annan mark eller tillhopa 240.34 hektar med en uppskattad båtnad av 89,668 kronor 82 öre och en beräknad kostnad av 81,708 kronor 24 öre.

Arbetet, som i huvudsak utfördes under åren 1906—1914, har godkänts av lantbruksstyrelsen den 28 april 1921.

Enligt den förut *omförmälda av lantbruksingenjören Lindqvist verkställda utredningen rörande Lyckebyån* har den reglering av ån, för vars genomförande ifrågakvarande lån utgått, fungerat tillfredsställande till och med år 1923. Därefter har emellertid skörden å vidsträckta arealer ofta blivit antingen helt förstörd eller betydligt minskad genom att ån översvämmat närliggande marker. Enligt vad som utretts ha åns flöden, som varit större under de senare åren, förorsakats *dels* och huvudsakligen av ogynnsamma nederbördsförhållanden, *dels* av under senare år utförda torrläggningsföretag inom Lyckebyåns vattenområde ovanför Emmaboda, *dels* av försummat underhåll av den uppgrävda åsträckan mellan Emmabo och Kyrkebysjön, *dels* genom ombyggnad av landsvägstrumma med mindre genomgångsöppning än den förutvarande, *dels* ock därav att de dimensioner å vattendraget som föreskrivits vid 1906—1907 års synförrättning varit väl små för att kunna medgiva avbördande av de största vattenmängderna. De genom flödena förorsakade översvämningarna hade därjämte givits ökad omfattning genom den sättning av de ifrågakvarande markerna som under årens lopp skett efter åregleringens genomförande. De markområden, som varit föremål för undersökning av Lindqvist, omfatta en areal av 485.27 hektar. Undersökningen har bland annat måst utsträckas till den nedom Kyrkebysjön belägna Fuhrsjön.

Till förebyggande i möjligaste mån för framtiden av fortsatta översvämningar har utredningsmannen föreslagit en ny reglering av Lyckebyån. I detta syfte ha framlagts två alternativ. Kostnaden för genomförandet av regleringen enligt alternativ I har beräknats till 304,200 kronor och enligt alternativ II till 359,400 kronor. Värdet av genom regleringens utförande uppkommande båtnad har ej uppskattats i samband med föreliggande prelimi-

nära förslag. De skador, som vållas av de omkring vart femte år återkommande största flödena, ha emellertid approximativt beräknats till 150 kronor per hektar eller 30 kronor per hektar och år. Härtill kommer värdet av de skador, som förorsakas av mellan de större flödena årligen uppträdande mindre flöden. Översvämningarna ha ej blott förorsakat förlorad skörd och förlusten av det kapital, som nedlagts på brukning, gödsling och utsäde, utan också givit jorden en annan struktur. Därefter har det tagit lång tid och mycket arbete att återföra jorden i samma kultur som före översvämningen.

Torrlägningskommittén har beträffande utredningen framhållit bland annat, att densamma lämpligen kunde läggas till grund för en fullständig plan rörande de arbeten, som erfordrades för ernående av en tillfredsställande torrläggning. Kommittén har därför ansett önskvärt, att i första hand ny plan utarbetades helt på statens bekostnad efter i huvudsak det i utredningen upplagda programmet. Vidare har kommittén ansett, att företagets genomförande enligt den nya planen skulle utgöra ett lämpligt beredskapsarbete.

Länsstyrelsen i Kalmar län har anfört bland annat följande.

Det synes huvudsakligen ha varit ogynnsamma nederbördsförhållanden i förening med bristande underhåll och ofullständigt verkställd upprensning av vissa sträckor av ån, som i betydande utsträckning bidragit till den nu otillfredsställande effekten av företaget. Enligt länsstyrelsens förmenande är det säkerligen ett missgrepp att, såsom sökandena tydligen avse, lämna företaget åt sitt öde. Härigenom skulle det i företaget nedlagda kapitalet snart vara tillspillogivet. Länsstyrelsen kan därför icke tillstyrka avskrivning av lånet, vare sig helt eller delvis, såvitt det icke genom förnyad undersökning och utredning kan konstateras, att det ur ekonomisk synpunkt icke är möjligt att genom kompletterande åtgärder uppnå avsedd effekt av företaget. Länsstyrelsen får för sin del föreslå, att den föreliggande ansökningen om avskrivning av lån icke må föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd, men att, därest ytterligare sänkning av Lyckebyån skulle komma till utförande med bistånd från det allmännas sida, intressenterna uti det äldre företaget må beredas skälig ersättning för utebliven båtnad av detsamma, vilken ersättning synes kunna utgå i form av frikostigare tilldelat statsbidrag för det kompletterande torrlägningsföretaget. Vad beträffar sökanden Victor Nicklasson har denne köpt fastigheten Andersmåla 1³ så sent som den 7 juli 1936, på grund varav han vid köpet får anses ha tagit hänsyn till ifrågavarande översvämningförhållanden. Fördenskull bör enligt länsstyrelsens mening avskrivning av denna fastighets andel i lånet i allt fall icke ifrågakomma.

Länsstyrelsen har vid utlåntagandet fogat viss utredning rörande sökandenas ekonomiska ställning.

Lantbruksingenjören Lindqvist har i sitt yttrande över framställningen om låneavskrivning framhållit, *dels* att icke all sökandena tillhörig mark, som inginge i företaget, brukade översvämmas vid flöden, *dels ock* att den mark, som då översvämmades, ej kunde sägas vara alldeles värdelös, utan att dess nuvarande båtnad kunde, lågt räknat, anses uppgå till i medeltal $\frac{1}{5}$ av den

som beräknats vid förslagets upprättande. Den del av det oguldna lånet, för vilken återbetalningsskyldighet åvilade dessa marker, syntes därför böra minskas med 80 procent. Med hänsyn härtill har Lindqvist beräknat det procenttal, efter vilket var och en av sökandenas kvarstående kapitalskuld syntes böra minskas.

Lantbruksstyrelsen har i sitt utlåtande anfört i huvudsak följande.

Vad angår den av lantbruksingenjör Lindqvist förebragta utredningen avse båda de av honom föreslagna alternativen fördjupning och breddning av ån mellan Fuhrsjön och Emmabo samt sänkning av vattenståndet i Salebosjön (Västersjön) och Kyrksjön (Kyrkebysjön). I alternativ I ingår dessutom uppförandet av en rörlig regleringsdamm vid Salebosjöns utlopp, med vars hjälp medel- och lågvattenavrinningen anses kunna bibehållas vid samma storlek som före regleringen. Genom utförandet av en reglering enligt detta förslag skulle så gott som samtliga marker skyddas för översvämning vid flöden av den storlek, som hittills konstaterats.

Alternativ II skiljer sig vad utförandet beträffar från alternativ I genom större djup och mindre bottenbredd i avloppet samt genom anordnandet av regleringsdammar vid utloppen av såväl Kyrksjön som Salebosjön. Dessa dammar äro föreslagna att utföras såsom fasta dammar utan rörliga delar. De äro avsedda att medföra sådan sänkning och reglering av sjöarna, att magasineringen i desamma blir lika stor efter sänkningen som före densamma. Högvattenståndet skulle enligt alternativ II bli avsevärt högre i Kyrksjön och den närmast där ovan belägna sträckan av ån till en längd av omkring 5 kilometer, varigenom vid regleringens utförande enligt detta alternativ vissa utmed Kyrksjön och den nämnda åsträckan belägna markområden fortfarande komme att översvämmas vid flöden. Dessa markområden omfatta dock endast en mindre areal och torde i vad beträffar de ovanför Kyrksjön belägna delarna lämpligen kunna genom invallning skyddas mot översvämning. Å övriga sträckor av den till reglering ifrågasatta delen av vattendraget skulle den enligt alternativ I uppkommande högvattenytan bli något högre än enligt alternativ II, dock ej så mycket att någon väsentlig skada därigenom skulle uppstå.

Av utredningen framgår, att ifrågavarande företag sedan flera år tillbaka ej lämnat avsett resultat, även fränsett vad som härvid kan vara beroende på bristande underhåll av arbetet. Då det synes uppenbart, att en reglering av Lyckebyån i huvudsaklig överensstämmelse med något av de av Lindqvist framlagda alternativen skulle komma att medföra väsentlig båtnad för därav beroende marker och då företaget synes väl lämpat som beredskapsarbete, torde enligt lantbruksstyrelsens uppfattning en slutlig utredning rörande det samma vid synförrättning enligt vattenlagen vara väl motiverad. Kostnaderna för en sådan synförrättning synas lämpligen kunna bestridas med bidrag av statsmedel på sätt stadgas i kungörelsen den 30 juni 1939 (nr 433) angående statsbidrag till förrättningskostnader för planläggning av vissa torrläggningsföretag. Huruvida synförrättning skall komma till stånd är emellertid beroende på initiativ från vederbörande jordägare. Likaså kan frågan, huruvida statsunderstöd må kunna utgå till utförande av erforderliga kompletterande regleringsåtgärder, bli föremål för prövning först sedan alla med regleringsföretaget sammanhängande frågor blivit utredda vid synförrättning.

Vad angår framställningen om låneavskrivning delar lantbruksstyrelsen länsstyrelsens uppfattning att nedskrivning av sökandenas låneskuld icke synes böra ske, med mindre det slutligen konstaterats, att det ur ekonomisk synpunkt icke är möjligt att genom kompletterande regleringsåtgärder uppnå

det med företaget ursprungligen avsedda ändamålet, ävensom att någon nedskrivning av lånet i allt fall icke bör ifrågakomma för sökanden Victor Nicklassons del.

Då emellertid sökandena redan under ett flertal år till följd av de översvämmingar, vilka i viss omfattning hade förekommit även om företaget varit i vederbörlig ordning underhållet, gått förlustiga en stor del av den påräknade båtnaden genom företaget, och då en avsevärd tid kan beräknas förflyta, innan en eventuell ny reglering kan hinna genomföras, synes det skäligt, att sökandena beredas den lättnad i återbetalningen av sina låneandelar, som kan vinnas genom viss nedskrivning av återstående kapitalskuld å lånet. Nedskrivningen torde böra ske å den kapitalskuld, som återstår efter inbetalningen av samtliga annuiteter till och med den senast utdebiterade, d. v. s. efter inbetalningen av den år 1940 utdebiterade annuiteten. Därefter hade låntagarna endast att erlægga annuiteterna för åren 1941—1944. I följande tabell ha i enlighet med av Lindqvist föreslagna procenttal, mot vilka lantbruksstyrelsen icke finner anledning till erinran, de belopp införts, varmed varje särskild låntagares skuld synes böra nedskrivas. I tabellen angivna uppgifter om storleken av den kvarstående kapitalskulden efter inbetalningen av samtliga annuiteter till och med den för år 1940 ha inhämtats från statskontoret.

Ä g a r e	Fastighet	Kapitalskuld efter erläggandet av samtliga an- nuiteter t. o. m. 1940 års kronor	Föreslagen nedskrivning med	
			procent	kronor
Gottfrid Jonsson	Emmabo 1 ⁷¹	1,875.45	78	1,462.85
Gustaf Carlsson	Grännemåla 1 ⁸	1,149.80	78	896.84
Ernst Nilsson	» 1 ²	523.81	78	408.57
Elof Svensson	Bromboda 1 ²	346.47	80	277.18
Gottfrid Niklasson	» 1 ⁸	362.41	66	239.19
				3,284.63

Vid en nedskrivning, vilken synes böra ske med i runt tal 3,280 kronor, torde statens avdiktningsslånefond böra tillföras motsvarande belopp i form av bidrag från statens avdiktningssanslag.

Statskontoret har med hänsyn till vad lantbruksstyrelsen anfört i ärendet icke velat motsätta sig styrelsens förslag rörande nedskrivning av ifrågavarande lån.

Departements-
chefen.

Av vad i det föregående anförts torde framgå, att båtnaden av företaget för de ifrågavarande fastigheterna icke på långt när uppgått till vad vid företagets igångsättande beräknats ävensom att den huvudsakliga anledningen härtill varit ogynnsamma nederbördsförhållanden. Såsom lantbruksstyrelsen framhållit skulle en reglering av Lyckebyån i enlighet med något av de vid den senaste utredningen framlagda båda alternativen med säkerhet komma att medföra väsentlig båtnad för därav beroende marker. Då det emellertid är ovisst, när en ny reglering av ån kan komma att genomföras, finner jag i likhet med lantbruksstyrelsen skäligt, att sökandena erhålla den lättnad

i återbetalningen av sina låneandelar, som kan vinnas genom att ett statsunderstöd beviljas för åstadkommande av en avbetalning av förevarande lån från odlingslånefonden. Vad angår storleken av sagda understöd ansluter jag mig till styrelsens förslag. Jag förordar alltså, att för ändamålet må från statens avdikningsanslag utgå ett belopp av 3,280 kronor. Härtill synes emellertid riksdagens medverkan böra inhämtas. Bidragsbeloppet bör av lantbruksstyrelsen ställas till statskontorets förfogande för att såsom avbetalning å ifrågasvarande lån tillgodoföras avdikningslånefonden. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa bidragsbeloppets fördelning å här avsedda fastigheter. Beloppet torde icke böra inräknas i det belopp, som enligt riksdagens medgivande för visst år må beviljas jämlikt gällande bestämmelser för avdikningsanslagets användning.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att för betalning av vissa andelar av ett till reglering av Lyckebyån mellan Emmaboda och Kyrkeby sjön i Vissefjärda socken av Kalmar län den 18 juni 1910 beviljat lån från odlingslånefonden må från statens avdikningsanslag utgå ett belopp av 3,280 kronor.

2:o.

Skorpatorp—Skrika dikningsföretag i Kalmar län.

Den 28 november 1932 beviljade Kungl. Maj:t Skorpatorp—Skrika dikningsföretag av år 1929 i Fliseryds och Döderhults socknar av Kalmar län dels statsbidrag från statens avdikningsanslag med 32,670 kronor och dels lån från statens avdikningslånefond med 31,770 kronor, varjämte Kungl. Maj:t fastställde för företaget upprättad arbetsplan.

Vid 1934 års riksdag väckta motioner (I: 267 och II: 470) om ytterligare statsunderstöd till ifrågasvarande företag avslogos av riksdagen (jordbr. utsk. utl. nr 74). Vidare fann Kungl. Maj:t genom beslut den 21 februari 1936 en av företagets arbetsstyrelse gjord framställning om anslag av statsmedel till ett belopp av 14,630 kronor för täckande av vissa kostnader, som företaget genom skiljedom ålagts att utbetala till entreprenören, icke föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

I samband med avlåtande till 1940 års lagtima riksdag av förslag (se prop. nr 100) om försäljning av lotten litt. N (Skorpatorps huvudgård) av kronoegendomen Sandshult i Döderhults socken uppkom, bland annat till följd av framställning i ämnet den 31 januari 1938 från företagets arbetsstyrelse, ånyo frågan om anvisande av ytterligare statsbidrag till företaget för täckande av uppkomna merkostnader. Frågans lösning ansågs emellertid böra anstå i avbidan på ytterligare utredning i saken. Genom beslut den 8 mars 1940 uppdrog Kungl. Maj:t åt lantbruksstyrelsen att verkställa sådan utred-

ning samt att till Kungl. Maj:t inkomma med det förslag, som kunde förändras av densamma.

I skrivelse den 29 augusti 1940 har lantbruksstyrelsen framlagt utredning och förslag i ämnet. Över skrivelsen, vid vilken fogats yttranden av lantbruksingenjören E. Lindqvist samt länsstyrelsen i Kalmar län, ha infordrade utlåtanden avgivits den 4 oktober 1940 av domänstyrelsen och den 25 oktober 1940 av statskontoret.

Av tillgängliga handlingar inhämtas följande.

Förslag till ifrågavarande företag upprättades vid av lantbruksingenjören T. Jonzon åren 1917—18 enligt vattenlagen hållen syneförrättning. Den av företaget berörda arealen omfattar 91,59 hektar åker samt 3,42 hektar annan mark eller tillhoppa 95,01 hektar. Företaget godkändes av lantbruksstyrelsen den 14 september 1936.

Båtnaden av företaget beräknades enligt den fastställda arbetsplanen till 65,336 kronor 40 öre och kostnaden för arbetets genomförande till 66,882 kronor 34 öre. Under arbetets utförande påträffades avsevärt större förekomst av berg än som angivits i förslaget. För därav föranlett merarbete tillerkändes entreprenören genom skiljedom ersättning med 14,630 kronor utöver den fastställda entreprenadsumman. En ytterligare fördyring av företaget inträffade av den anledning att arbetet på grund av rådande arbetslöshet i orten igångsattes innan statsunderstöd erhöles, varigenom kostnader uppkommo i form av räntor å för arbetets bedrivande upplånade medel. Sedan slutligen entreprenören på grund av iråkade ekonomiska svårigheter ej förmått fullfölja sitt åtagande, blev arbetsstyrelsen nödsakad att i egen regi slutföra arbetet, vilket med hänsyn till vid denna tid inträffad stegring i arbetspriserna icke kunde ske utan en relativt avsevärd ökning av kostnaderna utöver de ursprungligen beräknade. De slutliga kostnaderna för företaget hade härigenom kommit att stiga med omkring 26,000 kronor till 92,929 kronor 56 öre. Härav utgjorde 90,580 kronor 32 öre arbets- och materialkostnader, ersättningar, räntor o. d. samt 2,349 kronor 24 öre kostnad för syneförrättningen och därmed jämförliga utgifter. Nämnade kostnads-summa överstiger med omkring 27,600 kronor den till ett värde av 65,356 kronor 40 öre uppskattade båtnaden av företaget.

Enär kronan såsom ägare till förenämnda, i företaget ingående fastigheten Skorpetorps huvudgård (Skorpetorp 1¹), i det följande benämnd kronoegendomen, icke sökt företaget och ej heller förenat sig med sökandena eller eljest blivit likställd med sökande, är enligt bestämmelserna i 7 kap. 27 § vattenlagen kronan icke skyldig att för kronoegendomen vidkännas större bidrag till kostnaden för företaget än som svarar mot värdet å den båtnad, dess mark därigenom beredes. Däremot är kronan jämlikt bestämmelserna i 10 kap. 80 § vattenlagen skyldig vidkännas å kronoegendomen belöpande andel av förrättningskostnaden. Vid syneförrättningen rörande företaget har genom torrläggningen uppkommande båtnad å mark tillhörande kronoegendomen Skorpetorp uppskattats till ett värde av 38,696 kronor 20 öre. Krono-

egendomens andel i kostnaden för dikningen skall sålunda begränsas till nämnda belopp. I förrättningskostnaderna skall kronoegendomen enligt vid syneförrättningen upprättad kostnadsfördelningslängd deltaga med 59.208 procent. Dess andel i nämnda kostnad utgör sålunda ($59.208 \times 2,349:24 =$) 1,390 kronor 94 öre, och kronoegendomens sammanlagda kostnad för företaget uppgår till ($38,696:20 + 1,390:94 =$) 40,087 kronor 14 öre.

Av övriga delägare i företaget hade ytterligare två, nämligen aktiebolaget Emsfors Bruk (G. O. Örn) såsom ägare till fastigheten $\frac{1}{2}$ mantal Hällefors-hult 1¹ samt Verner Oskarsson såsom ägare till lägenheten Skorpetorp 1°, icke heller sökt företaget, varför jämväl deras kostnader skola begränsas i enlighet med vad nyss nämnts i fråga om kronoegendomen. Vad beträffar lägenheten Skorpetorp 1° äges densamma numera av Helge och Jenny Ljungberg. Efter begränsning av ifrågavarande båda fastigheters kostnader för dikningen till deras båtnadsvärden och med inräkning av fastigheternas andelar i förrättningskostnaderna enligt de delaktighetstal, som finnas angivna i den i synehandlingarna intagna kostnadsfördelningslängden, komma på sagda fastigheter belöpande kostnader för företaget att utgöra för Hällefors-hult 1¹ 8,949 kronor 74 öre samt för Skorpetorp 1° 206 kronor 18 öre eller sammanlagt 9,155 kronor 92 öre.

Återstående kostnader eller [$92,929:56 - (40,087:14 + 9,155:92) =$] 43,686 kronor 50 öre ha övriga delägare i företaget att gälda. Enligt förenämnda kostnadsfördelningslängd hade deras kostnader vid arbetsplanens fastställande beräknats till 27.269 procent av 66,882 kronor 34 öre eller till 18,238 kronor 15 öre. Företaget har sålunda för nämnda delägare medfört en kostnadsökning av ($43,686:50 - 18,238:15 =$) 25,448 kronor 35 öre eller med omkring 140 procent av den för deras fastigheter ursprungligen beräknade kostnaden.

Lantbruksstyrelsen har i sin omförmälda skrivelse den 29 augusti 1940 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte hos riksdagen anhålla om medgivande att till ifrågavarande företag bevilja ytterligare statsbidrag från statens avdikningsanslag med 1,860 kronor. Till stöd för sin hemställan har lantbruksstyrelsen anfört i huvudsak följande.

Enligt vad som framgår av handlingarna i ärendet synas delägarna i företaget vilja göra gällande, att jämväl kronoegendomen borde påföras andel, beräknad efter dess delaktighetstal, 59.208 procent, i den uppkomna merkostnaden. Denna fråga har behandlats vid sammanträde den 8 februari 1938 med företagets intressenter, därvid enighet synes ha ernåtts om fördelning av ifrågavarande merkostnad enligt en av vederbörande lantbruksingenjör den 7 januari 1938 upprättad fördelningslängd. I denna längd har merkostnaden upptagits till 27,612 kronor 84 öre, varav ett belopp av 15,980 kronor 26 öre påförts kronoegendomen enligt dess delaktighetstal.

I framställning den 31 januari 1938 hade arbetsstyrelsen för företaget anhållit, att såsom villkor vid försäljningen av Skorpetorps huvudgård måtte föreskrivas skyldighet för köparen att till företaget utbetala 59.208 procent (utgörande kronans delaktighetsprocent) av vid företagets utförande uppkommen merkostnad om 27,612 kronor 84 öre eller sålunda 15,980 kronor 26 öre eller att företaget måtte, utöver tidigare beviljade understödsbelopp,

beviljas erforderligt anslag för täckande av nämnda del av samma merkostnad.

Vad först beträffar intressenternas anhållan att vid kronoegendomens försäljning köparen måtte tillförbindas att svara för den del av merkostnaden, som enligt intressenternas mening rätteligen borde åvila kronoegendomen, torde, såvitt lantbruksstyrelsen kan finna, ett sådant tillförbindande vara helt uteslutet, enär laglig skyldighet för kronoegendomen icke föreligger att deltaga i företagets kostnad med större belopp än som svarar mot dess båtnad av företaget.

Vad angår arbetsstyrelsens alternativt gjorda anhållan (vilken tillstyrkts av länsstyrelsen i Kalmar län) om statsbidrag till täckande av det belopp, 15,980 kronor 26 öre, som arbetsstyrelsen ansåge böra åvila kronoegendomen, må erinras, att frågan om beviljande av ytterligare statsbidrag till företaget av enahanda anledning åren 1934 och 1936 varit föremål för behandling av statsmakterna, ehuru frågan icke föranlett någon Kungl. Maj:ts eller riksdagens åtgärd. Detta spörsmål synes emellertid i samband med utredningen rörande delägarnas inbördes skyldighet att bestrida merkostnaderna för företaget få anses ha kommit i annat läge.

På begäran av lantbruksstyrelsen har länsstyrelsen verkställt undersökning av intressenternas i företaget ekonomiska ställning. Av länsstyrelsens utredning härom inhämtas, att av de 8 fastigheter, vilka, när kronoegendomen samt Hälleforsshult ¹ och Skorpetorp ¹ frånräknas, ha att gälda den uppkomna merkostnaden, 4 stycken tillhöra personer eller bolag med sådana ekonomiska resurser, att en mellankomst från statens sida i här berörda syfte icke kan anses motiverad. Övriga 4 fastigheter, Skorpetorp ¹, ¹, ¹ och ¹, utgöra smärre lägenheter, vilkas innehavare vid länsstyrelsens undersökning funnits ha svag ekonomisk ställning. Med hänsyn till de särskilda omständigheter, som äro förknippade med detta företag, synes det lantbruksstyrelsen rimligt, att på nämnda lägenheter belöpande andelar av den uppkomna merkostnaden för företaget bestridas av statsmedel.

Med bortseende från kronoegendomen och övriga icke sökande har den för återstående av företaget berörda 8 fastigheter uppkomna merkostnaden av lantbruksstyrelsen beräknats till 25,448 kronor 35 öre. Denna merkostnad skall sålunda fördelas på ifrågakvarande 8 fastigheter i förhållande till deras andelar enligt båtnadsvärde i företaget. Härvid komma på förenämnda 4 lägenheter sammanlagt 7.328 procent av sagda belopp eller 1,864 kronor 85 öre enligt följande fördelning

Lägenhet	Procent	Merkostnad kronor
Skorpetorp ¹	1.095	278: 66
» ¹	3.726	948: 20
» ¹	0.539	137: 17
» ¹	1.968	500: 82
	<u>Summa 7.328</u>	<u>1,864: 85</u>

eller i avrundat tal 1,860 kronor.

I sitt yttrande till lantbruksstyrelsen har lantbruksingenjören Lindqvist i fråga om storleken av den genom torrläggningen erhållna båtnaden uttalat, att med hänsyn till den tidigare starka försumpningen av i företaget ingående marker den för ägarna till sistnämnda 4 fastigheter uppkomna båtnaden genom torrläggningen blivit något större än som vid syneförrättningen beräknats. Denna båtnadsökning, enligt Lindqvist uppgående till omkring 22 procent, är emellertid icke av den storleksordning, att den kan inverka på möjligheterna för innehavarna av förenämnda lägenheter att av egna

medel gälda de ytterligare kostnader för företaget, som enligt vad förut visats åvila dem.

Såväl *domänstyrelsen* som *statskontoret* ha tillstyrkt lantbruksstyrelsens hemställan.

I samband med avlåtande till fjolårets lagtima riksdag av förslag om för-*Departements-*
säljning av Skorpetorps huvudgård under kronoegendomen Sandshult för-*chefen.*
klarade jag mig icke vara beredd att då taga ståndpunkt till frågan, huruvida ytterligare statsbidrag borde utgå till ifrågavarande torrlägningsföretag för täckande av vissa vid företagets utförande uppkomna merkostnader. Jag ansåg sålunda ytterligare utredning erforderlig rörande företagets verkningar på delägarnas ekonomiska ställning samt rörande storleken av den båtnad, som genom företagets utförande verkligen uppkommit för kronoegendomen. Dylik utredning har numera, såsom framgår av vad förut anförts, förebragts av lantbruksstyrelsen. Med hänsyn till vad vid utredningen framkommit finner jag mig böra biträda det av lantbruksstyrelsen framlagda och av såväl domänstyrelsen som statskontoret tillstyrkta förslaget. Såsom lantbruksstyrelsen framhållit synes det nämligen, med beaktande av de särskilda omständigheter som orsakat den avsevärda kostnadsökningen för företaget, vara rimligt, att de andelar av den uppkomna merkostnaden som belöpa på fastigheter, vilkas ägare ha en relativt svag ekonomisk ställning, täckas av statsmedel. Jag förordar alltså, att från statens avdiktningens anslag anvisas ytterligare statsbidrag till företaget med 1,860 kronor för bestridande av merkostnaderna för de av lantbruksstyrelsen angivna fyra smärre lägenheterna, vilkas ägare icke torde äga möjligheter att av egna medel gälda sagda merkostnader. Härtill bör emellertid riksdagens samtycke inhämtas. Omförmälda belopp torde icke böra inräknas i det belopp, som enligt riksdagens medgivande för visst år må beviljas jämlikt gällande bestämmelser för avdiktningens anslags användning.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att för täckande av vissa merkostnader vid Skorpetorp—Skrika dikningsföretag av år 1929 i Fliseryds och Döderhults socknar av Kalmar län må beviljas ytterligare statsbidrag från statens avdiktningens anslag med 1,860 kronor.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o och 2:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämna, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Benno Gårdsten.